

GÖZLEM VE GÖRÜŞLER

YENİ BİR TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ YASASI İÇİN PRA(GMA)TİK NOTLAR

Ata SOYER*

Çalışmanın Amacı: 6023 Sayılı Türk Tabipleri Birliği Yasası, 1953 yılında çıkarıldıktan sonra, çeşitli değişikliklere uğramıştır. Ancak, en önemli değişiklikler, 1980 sonrası MGK döneminde olanlardır. TTB, Merkez Konseyi 1984'te Ankara'ya taşındıktan sonra, daha demokratik bir TTB Yasası oluşturmak, her zaman örgüt gündeminde olmuş ve bu konuda çeşitli çabalar harcanmıştır. Bugün geldiğimiz noktada, TTB Yasası değişikliği bir yasal zorunluluk haline gelmiştir. İstanbul Tabip Odası' nın açtığı dava sonucunda, TTB Yasası değişikliği, TBMM gündemine gelmiştir. Bu çalışma, değişik meslek örgütleri yasalarında var olan ve TTB Yasası'nın yeniden düzenlenmesi sürecinde katkısı olabilecek bazı maddelerin –özellikle genel kurullar, merkez organları, seçimler, vb ile ilgili- anımsatılması amacını gütmektedir.

Bu çalışma, ayrıca Toplum ve Hekim dergimizin, 1992 Mart sayısındaki "Yeni Bir Türk Tabipleri Birliği Yasası" (Sabri Dokuzoğuz, Güner Gedik, İrfan Gökçay, Ata Soyer) yazısı ileve TTB'nin önceki seçenek çalışmaları ile birlikte okunursa, daha anlamlı olur.

Kısaltmalar:

TTB: Türk Tabipleri Birliği

TDHB: Türk Diş Hekimleri Birliği

TEB: Türk Eczacılar Birliği

TVHB: Türk Veteriner Hekimler Birliği

TMMOB: Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği

TBB: Türkiye Barolar Birliği

TSOB: Ticaret Sanayi ve (Borsalar) Birliği

Çeşitli Meslek Kuruluşları Yasalarında, Hangi Başlık, Nasıl Ele Alınmış?

Tabip Odaları Genel Kurulları ve Yönetim Kurulları ile Diğer Organların Seçimi

TTB Yasası Madde 13: "(Değişik: 8.1.1985 – 3144/7. madde) Genel Kurul yılda bir defa Nisan ayında toplanır. Bu toplantılar üye tam sayısının salt çoğunluğunun katılımıyla yapılır. Seçimle ilgili Genel Kurul toplantılarına oda üyelerinin katılımları zorunlu olup, geçerli bir mazereti olmaksızın katılmayanlar ile oy kullanmayanlar o yılki en yüksek yıllık üye aidatı kadar para cezası ile cezalandırılırlar".

TDHB Yasası 39.madde, TEB Yasası 7.madde, TVHB Yasası 58.madde, TMMOB Yasası 21.madde ile "seçimli genel kurullara katılım zorunluluğu" getirilmiş. TBB Yasası 86.madde ise, "olağanüstü toplantılara bile katılım zorunluluğu" getirmiş. TSO Yasaları da (14.madde ve 40.madde), seçimlere katılma zorunluluğu getirmiş.

Tüm meslek örgütleri yasalarında var olmasına karşın, bu zorunluluk maddesi, demokratik olmadığı gerekçesi ile değiştirilmelidir. Genel kurul ya da seçime katılma zorunluluğu kaldırılmalıdır.

Oda Yönetim Kurullarında Görev Alanların Nitelikleri ve En Çok Çalışabilme Süreleri

TTB Yasası Madde 20; "İdare Heyeti'nin müddeti iki yıldır. İki devre üst üste seçilen azalar, aradan bir devre geçmedikçe, yeniden seçilemezler. ..."

Madde 21; "İdare Heyeti'ne seçilebilmek için yurt içinde en az beş yıl meslekte çalışmış olmak şarttır."

*Öğr. Üyesi., Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

TDHB Yasası'nda (33.madde), 5 yıl çalışma şartı olmakla birlikte, üst üste seçilmeye sınırlama getirilmemiştir. TEB Yasası'nda, meslekte belirli bir süre çalışma şartı da yoktur. Yönetime seçilenler için, süre sınırı da yoktur. Aynı durum, TVHB ve TMMOB Yasası için de geçerlidir. TBB Yasası'nda (90, 91 ve 96.maddeler), yönetime seçilmek için 5 yıl, Baro Başkanı olmak için ise 15 yıl meslekte çalışma şartı getirilmiştir. Ancak, üst üste seçilmeye engel bir madde yoktur. TSOB Yasalarında (18.madde), yönetime gelenler için üst üste 10 yıl görev yapma sınırı vardır.

Diğer meslek örgütleri yasalarında olmamasına karşın, iki dönem sınırı korunabilir. Ancak, yönetime yeni meslek üyelerinin seçilebilmesini sınırlayan engelin kaldırılması doğru olur. Üstelik, oda yönetimlerine seçilme için yasal engel söz konusuysen, en üst organ sayılan TTB Merkez Konseyi'ne seçilme konusunda meslekte belirli süre çalışma şartı yoktur.

Oda Yönetim Kurulları

TTB Yasası, 19.madde: "Aza sayısı beş yüze kadar olan tabip odalarının idare heyeti beş asil, beş yedek, beş yüzden fazla olanlarda yedi asil, yedi yedek azadan teşekkül eder".

TDHB Yasası, 300 üyeye kadar olan Odalarda 5, 300'den büyük Odalarda 9 kişiden oluşan Yönetim Kurulu (9.madde); TEB Yasası, 200 üyeye kadar 5, 250'den çok üyesi olanlarda 7 kişilik Yönetim Kurulu (14.madde); TVHB Yasası'nda 5 kişilik Yönetim Kurulu (30.madde); TMMOB Yasası'nda 5 veya 7 kişilik Yönetim Kurulu (25.madde); TBB Yasası'nda en az 5 kişi, 50-100 üyede 6, 101-250 üyede 8, 251'den çok üyede 10 kişilik Yönetim Kurulu (89.madde); TSOB Yasası'nda 5-11 kişilik Yönetim Kurulu (18.madde) tarif edilmiştir.

Bu maddede bir değişiklik yapılması, çok elzem görünmemektedir.

Merkez ve Oda Genel Kurullarının Yapılma Şartları

TTB Yasası 13.madde, Genel Kurulun yılda bir, seçimlerin iki yılda bir yapılacağını belirtir. Ama, olağanüstü genel kurul için, bir yaptırım yoktur.

TDHB Yasası'nın 8.maddesi, Yönetim Kurulu veya üyelerinin 1/5'inin yazılı isteği ile, Oda Genel Kurulu'nun toplanabilmesinin mümkün olduğunu belirtir. Bu olmazsa, Merkez Yönetim Kurulu, Oda Yönetim Kurulu'nu olağanüstü toplantıya çağırabilme yetkisine sahiptir. 18.maddede de, Genel Kurul sırasında, üyelerin 1/5'inin talebi ile, gündeme ekleme yapılabileceği belirtilir.

TEB Yasası, TTB Yasası gibi "belirsizlik" içerir. TVHB Yasası'nda (23.madde), Birlik Merkez Konseyi'nin yazılı

talebi veya, odaya kayıtlı üye sayısının salt çoğunluğunun talebi ile, Oda Yönetim Kurulu, en geç bir ay içinde Genel Kurul toplamak mecburiyetindedir. TBB Yasası 82.madde, genel kurulların iki yılda bir yapılacağını belirtirken, 83.madde de, TBB, Baro Başkanı, Baro Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu'nun gerekli gördüklerinde, Genel Kurul'u olağanüstü olarak toplayabileceklerini belirtir. Bu konuda TBB Yasası, daha başka ayrıntıları da içermektedir: Baro Başkanı, avukatların 1/5'inin yazılı istemi üzerine, en geç 15 gün içinde Genel Kurul'u toplamakla yükümlüdür. Madde 87, Genel Kurul'un, avukatların yarısından bir fazlasının katılımı ile toplanacağını belirtir. Ayrıca, Genel Kurul'da karar alma için de sınırlamalar getirilmiştir: Üye sayısı 30'a kadar olan barolarda, en az üyelerin 1/3'ü, 100'e kadar olanların en az 1/5'i, 100'den fazla olanların en az 1/10'u katılmadıkça, toplantı ve görüşme yapılamayacağı belirtilmiştir.

TSOB Yasası, diğerlerine kıyasla biraz daha karmaşıktır. Oda Meslek Komiteleri'nin 4 yıl (14.madde), Oda Meclisleri'nin 4 yıl görev yaptıkları (16.madde), Oda Meclisleri'nin Oda Yönetim Kurullarını diledikleri zaman değiştirip, yeniden seçim yapabilecekleri (30.madde) belirtilmiştir.

Yönetimlerin denetlenmesi amacı ile, Genel Kurul'un olağanüstü toplanabilmesinin açık olarak tanımlanması doğru olur.

Merkez Organların Seçimi ve Delege Sayıları

TTB Yasası 60.madde: (Değişik Birinci Fıkra: 7.6.1985 – 3224/60. md) "Büyük Kongre Tabip Odaları Umumi Heyetince gizli reyile seçilen temsilcilerden teşekkül eder. Azası (200)'e kadar olanlar (3), (500)'e kadar olanlar (5) ve (500)'den yukarı olanlar (7) temsilci ve aynı sayıda yedek seçerler."

Madde 61: (Değişik 8.1.1985 – 3144/12. md) "...Büyük Kongre temsilcilerin salt çoğunluğu ile toplanır. Toplantıda bu çoğunluk sağlanamazsa, bir gün sonra mevcut temsilcilerin katılması ile toplantı yapılır. ..."

Madde 62: "Büyük Kongre her yıl Haziran'ın ikinci yarısında toplanır."

Merkez Konseyi üyeleri ve delegeler için, meslek kıdemi aranmamaktadır. Olağanüstü Genel Kurul'a gitme konusu da belirtilmemiştir.

TDHB Yasası, Birlik Genel Kurulu'nun, Oda Genel Kurulu'nca seçilen delegeler ile tabii delege olan Birlik merkez organlarının üyeleri ve oda başkanlarından oluştuğunu (21.madde); Birlik Genel Kurulu'nun iki yılda bir olağan, MYK veya Birlik Genel Kurulu delegelerinin 2/5'inin yazılı isteğiyle toplanabileceğini (23.madde); Merkez Yönetim Kurulu'nun Birlik Genel Kurulu'nda,

delegeler içinden 10 yıllık kıdemi olanlar arasından seçilebileceğini (24.madde) belirtmiştir.

TEB Yasası 53.madde, Olağanüstü Genel Kurul'un TEB Merkez Heyeti ya da Büyük Kongre asil temsilcilerinin 1/3'ünün yazılı talebi ile toplanabileceğini belirtmiştir. TVHB Yasası ise, Genel Kurulu şöyle tarif etmiştir (58.madde): Veteriner Hekim Odalarından gelecek temsilciler, Merkez Konseyi asil ve yedek üyeleri, Yüksek Haysiyet Divanı ve Murakabe Heyeti asil ve yedek üyeleri ile Veteriner Hekim Oda Başkanlarından oluşmuştur. TVHB Yasası 61.madde, Merkez Konseyi'nin gerek görmesinin veya Veteriner Hekim Odaları'nın 1/5'inin yazılı isteğinin Büyük Kongre toplamak için yeterli olduğunu belirtmiştir.

TMMOB Yasası 4.madde, Genel Kurul'un iki yılda bir, odaların meslekte en az 10 yıl kıdemi olan üyeleri arasından, toplam üye sayısının yüzde 2'si oranında, 3 kişiden az ve 100 kişiden çok olmamak üzere, seçecekleri delegelerden oluşur. Madde 5, Birlik Yönetim Kurulu'nun, her bir üye ile temsil edilmek üzere, mevcut oda adedine göre, odanın genel kuruldaki delegeleri arasından, Birlik Umumi Heyeti'nce seçilecek üyelerden oluştuğunu belirtir.

TBB Yasası, 114.madde, Genel Kurul'un, 15 yıl kıdemli üyeler arasından seçilecek delegelerden oluştuğunu, 100'den az üyesi olan Baro'dan 2, 100'den fazla üyesi olan Baro'dan her 300 üye için 1 delege seçildiğini; 115.madde, Birlik Genel Kurulu'nun iki yılda bir olağan, Birlik Genel Kurulu'nun gerek gördüğünde ya da en az 10 Baro'nun yazılı talebi olduğunda olağanüstü Genel Kurulu yapılabileceğini; 116.madde, Birlik Genel Kurulu üyelerinin en az 1/4'ünün katılmadığı toplantıların yapılamayacağını; 118.madde, Birlik Yönetim Kurulu'nun Birlik Başkanı ile birlikte, Genel Kurul tarafından, kendi üyeleri arasından seçilebileceğini belirtmektedir.

TSOB Yasasında, önce üyelerin meslek komiteleri seçeceği, meslek komitelerinin oda meclislerini, oda meclislerinin de, oda yönetim kurullarını seçeceği belirtilmektedir. Madde 61, Birlik merkez organları, Madde 63, genel kurulla ilgilidir. Oda yönetim kurulları, Oda Meclis üyeleri arasından 4 yıl için seçilir (Madde 64). Her Odanın 1 delegesi (ayrıca gelir kıstasına göre ek delegesi) vardır. Oda ve Borsa Konseyleri'nin Birlik Genel Kurulu'nda seçilmesi, Oda ve Borsa Konseyleri'nin de kendi aralarına Birlik Yönetim Kurulu'nu seçmesi söz konusudur.

Delege sayısının illerdeki üye sayısına paralel bir şekilde belirlenmesi doğru olur. Delegelik için meslekte kıdem süresi gibi bir sınırlamama olmaması, Merkez organlara seçilebilme şartının delegelik gibi bir şarta bağlanmaması gibi olumluluklar muhafaza edilmelidir.

Merkez yürütme organında görev alacakların kalacakları il

TTB Yasası 57.madde: "(Değişik: 7.6.1985 – 3224/59.md) Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyine seçilen üyelerin Ankara'da oturmaları şarttır."

Bu şart, sadece TVHB Yasası'nda (45.madde) mevcuttur. Diğer hiçbir meslek kuruluşunda bu şart söz konusu değildir.

Bu şart, TTB Merkez Konseyi'nin yanı sıra oluşturulan Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu ile aşılına çalışılmıştır. Ancak, yasal olarak da, bu şartın kaldırılması doğru olur.

Merkez Yürütme Organlarının Üye Sayısı ve Biçimleri

TTB Yasası 55.madde: "... (Değişik: 7.6.1985 – 3224/58.md) Merkez Konseyi ... Büyük Kongre' nin gizli reyile seçeceği 7 asil aza ile 7 yedek azadan teşekkül eder. ..."

TDHB 24.maddesine göre, Merkez Yönetim Kurulu, 11 kişi; TEB Yasası 35.maddeye göre Merkez Heyeti 11 kişi; TDHB Yasası 44.maddeye göre Merkez Konseyi, 7 kişi; TMMOB Yasasına göre her oda başına bir üye; TBB Yasası'na göre (118.madde), Yönetim Kurulu 11 kişidir (başkan ayrı seçilir, ayrıca Başkanlık Divanı="Başkan, Başkan Yardımcısı, Sekreter, Sayman" vardır).TSOB Yasası'nda Yönetim Kurulu'nun 15 üye olduğu, 6 kişilik Başkanlık Divanı olduğu belirtilmiştir (Başkan, 4 Başkan Vekili, Sayman).

Bu madde değiştirilmeyebilir.

Disiplin Cezaları

TTB Yasası 39.maddesinde, Haysiyet Divanı'nın verebileceği cezalar yazılı ihtar, para cezası, 15 günden 6 aya kadar geçici olarak sanat icrasından men, bir mntıkada üç defada sanat icrasından men cezası almış olanları o mntıkada çalışmaktan men olarak belirtilmiştir

TDHB Yasası 41.maddede, men cezası ile o mntıkadan çıkarma söz konusudur. TEB Yasası, TTB Yasası'na benzerdir (30.madde). TVHB Yasası'na meslekten men cezası 2 kez verilebilirken, mntıkadan uzaklaştırma yetkisi yoktur. TMMOB Yasası'nda 15 günden 6 aya kadar serbest sanat icrasından men cezasının yanı sıra (26.madde c fıkkı), Odadan ihraç cezası da mevcuttur (26.madde d fıkkı). Madde 28'de, geçici meslekten men alanların, mesleğe devam etmeleri halinde, cezanın iki misli artacağı belirtilmiştir. TBB Yasası, 3 aydan az, 3 yıldan çok olmamak üzere meslekten men cezası vardır (135.madde, 4.şık). Aynı madde, 5.şıkta ise, "levhadan silme" başlığı ile, meslekten tamamen men cezası vardır. TSOB Yasası'nda "oda ve borsa üyeliğinden çıkarma" cezası (2 aydan az, 12 aydan çok olmamak üzere) vardır (Madde 74, c fıkkı). Üyelikten sürekli çıkarma cezası da, aynı maddenin d şıkında belirtilmiştir.

Cezalar konusunda, TTB 'nin yaptığı son değişiklikler (Disiplin Yönetmeliği, vb gibi) dikkate alınarak, yasal düzenlemeler güncelleştirilebilir.

Uluslararası İlişkiler

TTB Yasası'nda uluslar arası ilişki kurmak, Bakanlık iznine bağlanırken, TEB ve TMMOB Yasalarında da benzer

durum söz konusudur. TBB Yasası'nda bırakın izni, "yabancı memleket baroları, avukatlık birlikleri ve hukuk kurumları ile temaslarda bulunmak ve uluslar arası kongrelere katılmak" görev olarak ifade edilmiştir (15.madde). TSOB Yasası'nda da izin söz konusu değildir ve uluslar arası ilişki kurmak "emredilmektedir".

Bu madde de, tüm anti-demokratik düzenlemelerle birlikte kaldırılmalıdır. Özellikle vesayet anlamı taşıyan "geçici maddeler" tümüyle kaldırılmalıdır.

Resmi Kurum ve Müesseselerle İlişkiler

TTB Yasası 4.madde, d) şıkkı: "Halk sağlığı ve tıp meslekleri için resmi makamlarla karşılıklı işbirliği yapmak". gibi bir görev tanımlamıştır.

Diğer meslek birlikleri yasalarında da, TTB Yasası'ndakine benzer bir hüküm vardır. Ancak, işbirliğine yanaşmayan kamu kurumunu zorlayacak bir yaptırım maddesi yoktur. Buna karşın TSOB Yasası'nda "Resmi daire ve müesseseler ve Devlet Ekonomi kurumları ve diğer resmi teşekküller, sır olmamak ve bu konuda gösterilen vazifelere taallük etmek şartıyla, Odalar ve Borsalar ve bunların Birliği tarafından istenecek bilgileri vermekle mükelleflerdir" (Madde 82).

Sağlık sektörünü ilgilendiren bilgilerin edinilmesinde şeffaflık sağlanmalıdır.

Oda Üyeliği

Anayasa Madde 135, 2.fıkra, Kamu kuruluşlarında çalışanların meslek odalarına üye olma zorunluluğunu kaldırmıştır. TTB Yasası'nın yanı sıra, TDHB, TEB, TVHB, TMMOB Yasaları, Anayasa'nın bu maddesi ile uyumludur. Gerçi TTB Yasası'nda üyelik zorunluluğu olmaması, 1219 sayılı yasa ile (15.madde) çelişmektedir.

Ancak, Avukatlık Kanunu'nun Ek 1.maddesi, "... Baroya kaydını yaptırmayan (kamu kurulları ve KİT'lerde çalışan) avukat çalıştığı yer Barosu'na bilgi verir". 2. Paragrafta "baro levhasına yazılmak istemediklerini bildiren adayın mesleki faaliyeti yürütmede üye olmayacağını şahsın bildirmesi gerekmektedir." demektedir.

TSOB Yasası 9.madde, "Ticaret siciline kayıtlı tacir ve bu kanuna göre sanayici sıfatını haiz tüm gerçek ve tüzel kişilerle şubeleri ve fabrikaları, buldukları yerin bu kanun gereğince mensup olacakları odalarına ve ajanlıklarına kaydolanmaya mecburdurlar." "Sermayenin tamamı, Devlete ve Özel İdarelere veya Belediyelere veya bunların ortaklığına ait olan iktisadi müesseselerle bunların şubeleri, özel kanun veya sözleşme ile kurulmuş olup, Devletin ve Özel İdare'nin veya belediyenin iştiraki bulunan tüzel kişiliği haiz müesseseler veya bunların şubeleri ve fabrikaları buldukları yerlerin odalarına kaydolanmaya mecburdurlar." demektedir.

Kamuda çalışanlarla ilgili Anayasa maddesi değiştirilmeli, ancak "zorunlu üye" meselesi, ayrıntılı bir biçimde tartışılarak düzenlenmelidir.

TSOB Yasası'nda var olup, diğer meslek kuruluşları yasalarında olmayan ayrıcalıklı maddeler: Bu maddeler, değerlendirilip, benzer yetkileri içerecek şekilde talep haline getirilebilir.

1-5. Madde(b) fıkrası "Ticaret ve Sanayii ilgilendiren bilgi ve haberleri derleyerek ilgililere ulaştırmak, resmi makamlarca istenecek bilgileri vermek".

(c) Fıkrası:Ticaret ve Sanayi'ye ait her türlü incelemeleri yapmak, bölgeleri içindeki iktisadi, ticari ve sinai faaliyetlere ait indeks ve istatistikleri yapmak, başlıca maddelerin piyasa fiyatlarını takip ve kaydetmek"

(g) Fıkrası:"Meslek faaliyetlerine ait mevzuat hakkında bakanlıklara, illere ve belediyelere tekliflerde bulunmak"

(k) Fıkrası:"Milli ve milletlerarası deniz ticaretine ait incelemeler yapmak bu konudaki bilgileri söylemek"

(n) Fıkrası:"Deniz ticareti ile ilgili milletlerarası kuruluşlara asli üye olmak ve delege bulundurmak.

Fıkrası

1-"Ticaret mallarının vasıf ve keyfiyetinin tayinine yarayıcı laboratuvarlar kurabilir veya bunlara iştirak edebilir",

2-"MEB müsadesi ve denetiminde ticaret, denizcilik ve sanayi kursları açabilirler, açılan kurslara yardımda bulunabilirler, memleket içinde ve dışında ihtiyaç duyduğu alanlar için öğrenci okutabilirler, stajyerler bulundurabilirler".

3-"İlgililerin talebi halinde, ticari ve sinai ihtilaflarda hakem olabilirler".

4-"Mahalli veya bölge sergileri, panayırılar, umumi mağazalar, depolar, kredi müesseseleri ve mevzuatları dahilinde kulüpler, müzeler ve kütüphaneler açabilirler veya açılmış ve açılacaklara katılabilirler".

5-"Yetkili bakanlıkça tayin edilen arsalarla sanayi siteleri ve organize sanayi bölgeleri kurabilirler ve yönetebilirler".

17. Madde:

(m) Fıkrası:"Memleket içi ve dışı sinai ticari ve ekonomik teşekküllere üye olmak ve kongrelerine delege göndermek".

62. Madde:

(c) Fıkrası: "Türkiye'nin iktisadi durumu hakkında raporlar hazırlamak".

Fıkrası: "Milletlerarası Ticaret Odası Türkiye Milli Komitesini kurmak ve işlerini yönetmek".

Fıkrası: "Milli, milletlerarası fuar, sergi ve panayirlara iştirak ve yabancı memleketler ticaret ve sanayi odalarının vekillik, mümessillik veya muhabirliğini kabul ve icra etmek, teşekküller kurmak, milletlerarası mesleki toplantılara iştirak etmek".

Fıkrası: "Bu kanunla verilen diğer görevleri yapmak ve ekonomi işlerinde yasama organları, komisyonları ve bakanlıklara istenen malumat ve mütalaaları vermek" v.b.

Bir Öneri Taslağı-Özet

Bu bağlamda, mevcut koşullarda, bir TTB Yasası için atılması gereken adımlar şu şekilde özetlenebilir.

4.1. Bazı yasalar ve yasa maddeleri, değiştirilmelidir. Örneğin, a)1982 Anayasası 135. Madde 2. Paragraf: "Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz.";

3. Paragraf: "Meslek Kuruluşları, kuruluş amaçları dışında faaliyet göstermezler; siyasetle uğraşmazlar, siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler.";

4. Paragraf: "Siyasi partiler, sendikalar ve sendika üst kuruluşları; meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşları organlarının seçimlerinde aday gösteremezler ve belirli adayların leh veya aleyhlerinde faaliyette bulunamazlar ve propaganda yapamazlar.";

5. Paragraf: "Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunda gösterildiği şekilde Devletin idari ve mali denetimine tabidir.";

6. Paragraf: "Amaçları dışında faaliyet gösteren ve siyasetle uğraşan meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine, kanunu belirttiği merciin istemi üzerine mahkeme kararı ile son verilir ve yerlerine yenileri seçtirilir.";

7. Paragraf: "Mahallin en büyük mülki amiri bu organları geçici olarak görevden uzaklaştırabilir." b) 657 Sayılı Devlet Memurları Yasası: 26. ve 27. madde.; c) 2098 Sayılı Dernekler Yasası: 1., 30., 37., 40., 42., 43., 44., 45., 48., 65., 66., 68., 69., 70., ve 90. maddeleri.; d) 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası değiştirilmelidir.

Türkiye' de hekimlik yapma koşulu olarak, TTB üyeliği getirilebilir. 1219 sayılı yasa, bunun hukuksal zeminini bize sunmaktadır. Ancak, zorunlu üyeliğin sakıncalarına itiraz eden yaklaşımlar, gereğince değerlendirilmelidir.

TTB' nin özellikle "mesleki alan, çalışma ve yaşam koşulları/özlük hakları, toplum sağlığı" konusunda yetkilerinin genişletilmesi ve somutlanması için düzenlemeler gereklidir.

Örgütlenme konusunda ise, TTB'nin yasadan kaynaklanan "anti-demokratik" yapısal özelliklerinin giderilmesi önemli bir sorun olarak durmaktadır. Bu anlamda, yaklaşık 12 yıl önce tartışılan, aşağıdaki önerinin bugün de tartışmaya değer olduğunu düşünüyoruz.

Alternatif: Mevcut yasanın örgütlenme modeli aynen bırakılabilir. Böyle bir durumda hekimlerin katılımı çok zorlansa bile ancak bir takım komisyonlar aracılığı ile yürütülebilir. Oysa hazırlanması düşünülen tasarıda Birlik'e çok görevler verileceği için hem sayısal olarak hem de kalite bakımından istenilen düzeye varılmayabilir. Ayrıca alt yapıda, periferde, ilçelerde ve işyeri bazında katılım arzulan düzeye gelmez. Bazı yaptırımlarla bunu sağlasak bile seçimle gelinmeyen bir yapı oluşturulacağı için bir süre sonra sorumluluktan kaçma ile karşılaşabiliriz. Bu alternatif beğenildiği takdirde (kabul edildiği anlamında) buna ait maddeleri yeniden yazacağız. Etkinlik artıracak yöntem kesinlikle bulunmalı. Bu alternatif daha merkezîyetçi görünüyor.

Alternatif: İl bazında yönetim kurulu üyelerinin sayısını artırmak ve her ilçeye seçimle gelinilen bir temsilcilik vermek ve ilçelerde (gerekli ise) görevleri bu temsilcilikler aracılığı ile yürütmek. Buna ek olarak büyük birimlerde (mesela hastaneler, çok hekimli sağlık ocakları, çok hekim istihdam edinilen sağlık kuruluşları gibi) seçimle gelinilen temsilcilikler bulundurmak. Bu gibi temsilcilikler bulundurmak. Bu gibi temsilciliklerin yetki ve sorumlulukları o bölge odaları yönetim kurulları tarafından belirlenir ve ünitelerde bu temsilcilikler aracılığı ile yürütme sağlanır. Bütün bu temsilciler Yönetim Kurulu toplantılarına katılır ve daha genişletilmiş bir yönetim kurulu oluşturulmuş olur.

Alternatif: İl bazında (buna oda bazında diyelim) mevcut yasada olmayan yeni bir ünite oluşturmak. Buna İl Yönetim Meclisi veya İl Hekimler Meclisi ya da Oda Genel Yönetim Kurulu ya da İl Sağlık Kurulu diyebiliriz. Bu yöntemle sergilenecek tablodan şu anlaşılmalıdır. Odaya kayıtlı üyelerin oluşturduğu Oda Genel Kurulu, o ildeki en büyük ve yetkili organdır. Bu oran yılda bir kez toplandığına göre, ondan daha az yetkili ama onun adına daha sık toplanabilen ve gerektiğinde daha süratli kararlar alabilen bir ikinci organ oluşturulabilir. Böylelikle daha geniş katılım sağlanmış olur ve alınan kararlar hem iş yapma bakımından, hem denetleme bakımından, hem de

çoğulculuk bakımından daha sağlıklı olur. Bu organ genel kurulun seçtiği ve oranları ayrıca düzenlenecek sayıda hekim kapsayacak. Mesela her on üyeye bir kişi gibi vs. Bu organ kendi içinden veya buraya seçilmemiş kişiler arasından oda yönetim kurulunu, denetleme kurulunu, oda başkanının, onur kurulunu seçecek. Gerektiğinde ve gerektiği sayıda yönetim kurulu üyesini görevden alabilecek, değiştirecek, denetleyecek, hesap soracak ya da güven oyu verecek. Oda bölgesini ilgilendiren konularda kararları burası alacak, işleri yürütülmesi için yönetim kuruluna görev verebilecek. Bu organın kararları ile gerekli görülen yerlerde ve kurumlarda temsilcilik açacak ve bu temsilcilerin seçimle gelmesini sağlayacak. Seçilmiş bu insanlar da bu organın üyeleri olacaklar ve kararlar birlikte alınacak. Bu alternatif daha çok katılım içeriyor ve iki dereceli seçimi öngörüyor. Benimsendiği takdirde görev ve yetkiler ve bunların sınırları ona göre saptanacaktır.

Bu alternatif kabul edildiği takdirde, Merkez için de geçerli olacak yöntem bu olacaktır. Büyük Kongre tarafından seçilecek kişilerin aynı süreci tamamlamaları gerekecektir. Bunun Merkez için iyi bir yönü vardır. Türkiye genelinde hem çok katılım sağlar, hem de merkez yönetimine güç verir ve hem de bölgelerarası katılımın merkez ve taşra ayrılması veya tartışmasını keser. Ancak yürütme kurulu üyelerinin merkezde bulunması şartı böyle durumda konabilir. Çünkü kararları nasıl olsa Büyük Meclis veya adını henüz koymadığımız Kurul olacaktır.

Bir Öneri;

a) İl Bazında; Bir ilde tabip odası, ildeki hekimlerin önerisi ve Genel Kurulun onayı ile açılır (Sayı sınırı 100

olabilir.) Tabip Odası Genel Kurulu; tüm hekimlerin katılımı ile yapılır. Genel Kurul: İl Hekim Meclisini seçer (Meclis için değişik listeler yarışır. Bu yarışta listeler her birim için –sayısal temsil oranında- aday gösterirler.)

İl Hekim Meclisi: T.O. Yürütme Kurulunu seçer. Merkez delegelerini seçer (Onur Kurulu ve Denetleme Kurulu Genel Kuruldan seçilebilir).

b) Merkezi Düzeyde; İl delegeleri TTB, GYK'nu seçer (Her bin üyeye 1 kişi). GYK-Merkez Yürütme Kurulu'nu seçer (11 kişi) Ankara'da oturma zorunluluğu yok.

İl düzeyinde; ilin önerisi. TTB Genel Kurulu'nun onayı ile ilde Tabip Odası kurulur. 200 üyeye kadar; 5 Yönetim Kurulu üyesi. 10 üyeye 1 temsilci, 20 kişilik temsilciler kurulu. 500 üyeye kadar; 7 Yönetim Kurulu üyesi. 20 üyeye 1 temsilci, 25 kişilik temsilciler kurulu. 1000 üyeye kadar; 7 Yönetim Kurulu üyesi.

40 üyeye 1 temsilci, 25 kişilik temsilciler kurulu. 5000 üyeye kadar; 7 Yönetim Kurulu üyesi. 100 üyeye 1 temsilci, 50 kişilik temsilciler kurulu.

5000 + ; 7 Yönetim Kurulu üyesi. 200 üyeye 1 temsilci. Merkeze Delege gönderme: Üye sayısı ne olursa olsun, Her T.O. –en az- 2 delege gönderir. 500'e kadar her 100 üyeye 1 delege. 501-1000'e kadar her 250 üyeye 1 delege. (Sabri Dokuzoğuz ve arkadaşları, 1992).